

Telefon

Megafoner

Den kanske tidigaste användningen av ordet telefon skapades av Johann Sigismund Gottfried Huth 1796. Operatörerna i signaltornen skulle skrika till varandra med hjälp av vad han kallade "talrör", jättemegafoner.

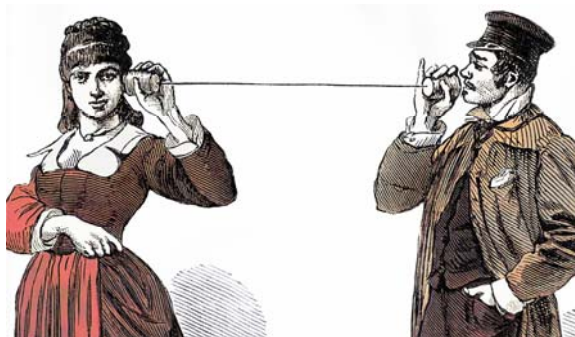
Nästa steg var en uppfinning av kapten John Taylor 1844. Det var fyra lufthorn som han använde för att kommunicera med fartyg i dimmigt väder.

Talrör

Förekommer än idag inom byggnader och på fartyg.

Akustiska telefoner

Plåtburktelefonen har varit känd i flera århundraden. Den förbinder två membran med en spänd sträng eller tråd, som överför ljud genom mekaniska vibrationer från den ena till den andra längs tråden,



Plåtburkstelefon

Under några år i slutet av 1800-talet marknadsfördes akustiska telefoner kommersiellt. Men deras maximala räckvidd var mycket begränsad så när Bells telefonpatent löpte ut och många nya telefонтillverkare började konkurrera, så gick akustiska telefонтillverkare snabbt i konkurs. Men de har använts senare i speciella miljöer som ex. på järnvägen.

Elektromagnetiska telefoner

Telefonen uppstod från tillverkningen och successiva förbättringar av den elektriska telegrafan.

Den första fungerande telegrafan byggdes 1816 av den engelske uppfinnaren Francis Ronalds.

År 1833 byggde Carl Friedrich Gauss och Wilhelm Weber i Göttingen en elektromagnetisk telegraf som kopplade samman observatoriet och Institutet för fysik och kunde skicka åtta ord per minut.

År 1849 konstruerade italiensk-amerikanen Antonio Meucci den första telefonen. Han demonstrerade den 1860 för en italienskspråkig tidning i New York. År 1871 ansökte han om patent men var så fattig att han inte hade råd att betala för ansökan.

År 1857 öppnade telegrafstationen i Skellefteå. Det var en utbyggnad av det telegrafnät som påbörjades 1853 med linjen mellan Stockholm och Uppsala och slutade med att man 1857 nådde Haparanda.

År 1872 stod det så här i en Boston-tidning:

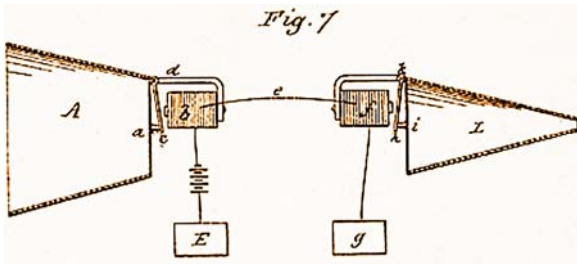
43 årige Joshua Coppersmith har gripits för att ha försökt pressa pengar från okunniga och vidskepliga människor genom att ställa ut en anordning som han säger kommer att förmedla den mänskliga rösten hur långt som helst över metalltrådar.

Han kallar instrumentet för en "telefon", vilket uppenbarligen är tänkt att imitera ordet "telegraf" och vinna förtroende hos dem som känner till framgången med det senare instrumentet.

Välinformerade människor vet att det är omöjligt att överföra den mänskliga rösten över ledningar, vilket kan göras av prickar och streck och signaler från morsekoden.

De myndigheter som grep denna brottsling ska gratuleras och man hoppas att straffet kommer att vara snabbt och passande, och att det kan tjäna som ett exempel för andra samvetslösa bedragare som berikar sig själva på sina medmänniskors bekostnad.

Det var inte omöjligt att förmedla mänsklig röst över ledningar! År 1876, fyra år efter Coppersmiths arrestering, var Alexander Graham Bell den första som tilldelades ett patent för den elektriska telefonen. Han förbättrade de uppfinningar som andra kommit med.



1876 Del av ritning i patentansökan för A. G. Bell Telegraphy

Meucci försökte hävda sin rätt till uppfinningen fram till sin död 1889 då processen avstannade. Men 2002 erkände amerikanska representanthuset Meucci som uppfinnare av telefonen.

1876, kort efter Bells patentansökan, föreslog den ungerska ingenjören Tivadar Puskás telefonväxeln, som möjliggjorde bildandet av telefonväxlar och så småningom nätverk.

Från 1885 har det funnits en telefonledning från Kåge som anslutits till telegrafstationen i Skellefteå.

Skellefteå.

Statens telefontät härstädes öppnades igår, då ledningar till följande abonnenter woro färdiga :

- 1 Sidenmark & Co,
- 5 D. Nyström,
- 6 Grönlund,
- 7 Swartling & Co,
- 8 Sjöström,
- 9 Hernösandsbanken,
- 10 Westerbottnens bank,
- 11 Skellefteå aktiebolag och Klemensnäs,
- 21 Lindbäck,
- 24 Kåge,
- 25 Nettelbladt,
- 26 Hällberg & Co,
- 27 Martstедt & Söner,
- 32 J. Sidenmark,
- 34 Stadshotellet,
- 35 Dahlberg,
- 39 Glas,
- 40 Urswiken,
- 45 Pahlberg,
- 46 Sandström, samt
- 47 Ruth.

I sammanhang härmed har i Urswiken öppnats ledningar till Nyhamn, Skellefteå Gjuteri Mek. verkstad samt Klockhoff.

— Arbetet med uppsättandet af telefonledningen till Bure kommer att påbörjas i morgon och torde vara afslutadt om fjorton dagar.

Så snart de pågående underhandlingarne med intresserade personer i Burträsk för anläggning af en telefonledning mellan Skellefteå och Burträsk hunnit afslutas och ifall de leda till något resultat, kommer arbetet med denna ledning att påbörjas.

1886-10-17 Stadens telefontät öppnades söndag 16/10 för 47 abonnenter (Skellefteå Nya Tidning)

Den nya tekniken spred sig oerhört snabbt. Redan 1887 verkar telefoni vara en realitet för lärarna i Skellefteå-området så då måste telefontätet i centrala staden ha varit utbyggt och snart följde ytterområden som Ursviken efter.

Tidsutdrägt och missförstånd wid telefonering eger tidt och ofta rum wid hvarwande telefontät på grund af bristande iakttagelse af bestämmelserna i §§ 1 och 2 "För den svarande", af en del abonnenter. Nände paragrafer ha följande lydelse:

Da ringning höres, sättes telfonen tätt till örat och "hallåh" eller namnet svaras. Gör man till praxis att alltid jäga namnet, undwises alltid frågan: "är det herr — — —?"

Efter samtalets slut upphänges genast telfonen, och genom afringning gifwes slutsignal, två hwarj lång.

1887-12-02 Artikel som beskriver hur man tar emot telefonsamtal (Skelleftebladet)

Redan 1890 började det förekomma annonser där telefonnummer var angivna. Den tidigaste var nog 1890-04-03 där Brand- och Lifförsäkrings-Aktiebolagen Norrlands agent E. Törnsten kunde nås på telefon 36.

I undertecknads

KONDITORI

finnes dagligen färska **Tärtor, Bakelser** och alla sorters **Kaffe- och Thebröd**, färsk och god **Ätkonfekt, Praliner, Kränchoklad, Kok-choklad** samt alla sorters karameller.

Servering alla dagar af Kaffe, The och Choklad sam flera sorters Låskedrycker. Beställningar mottagas med tacksamhet, äfven genom telefon, och hembäras.

J. A. Bergqvist.
Telefonnummer 4.

1890-07-17 En av de första som i Skellefteå annonser angav telefonnummer var konditor J.A. Bergqvist på Nygatan 40 (Skellefteå Nya Tidning)



1892 Alexander Graham Bell ringer det första telefonsamtalet från New York till Chicago

År 1892 började L.M. Ericssons producera sin telefon Nr 375/AC 110GPO No 16. Den kallades "taxen" utifrån sitt utseende.

"Taxen" var världens första bordstelefon med hörlur och mikrofon i ett stycke. Apparaten blev en omedelbar nationell och internationell framgång för företaget och producerades i över 40 år



1892 Ericssons telefon "Taxen".



1890-tal Växeltefonister vid Oslo telefoncentral (L Szacinski/Oslo Museum, färglagd)



1929 Personal vid telegrafstationen på Storgatan 50 i Skellefteå under uppsikt av vaktföreståndare fru Mia Sillén.
(Sundborg & Lindberg/Skellefteå museum, färglagd)

Skellefteå lasarett vid korsningen Hörnellgatan och Strandgatan fick telefonförbindelse 1895. Först 1908 fick man elektricitet.



1913 Doktor Dillberg på sitt arbetsrum med en telefon producerad 1896 av Telegrafverket (Sundborg & Lindberg/Skellefteå museum, färglagd)

År 1915 skedde det första amerikanska långdistans telefonsamtalen från kust till kust mellan A.G. Bell i New York och hans tidigare assistent Thomas Augustus Watson i San Francisco, Kalifornien.

År 1927 skedde det första transatlantiska telefonsamtalen från USA till Storbritannien.



1931 Ericsson DBH
1001 var den första
telefonen gjord i baka-
lit

LM Ericsson lanserade 1956 sin Ericofon som fick smeknamnet Kobran. När tillverkningen av Ericofonen upphörde 1982 hade det tillverkats 2,510,000 exemplar.



1956 Ericofon från en annons

För att ringa med en Ericofon fick man vända upp och ner på telefonen, eftersom fingerskivan fanns i botten. Ställde man apparaten tillbaka bröts linjen automatiskt genom att knappen i fingerskivans centrum trycktes in.

1969 tillverkade Ericsson även exemplar med knappsats.

De första dagarna i oktober 1964 blev Skellefteå 0910 det 38e riktnummerområdet som fick helautomatisk rikstelefontrafik

Synpunkter 1911 på telefoni

Skelleftebladet 1911-04-13

Telefonfeber är en grasserande sjukdom i vårt tid. Det är folk, som inte kan komma in i ett rum, där det finns telefon, utan att attraheras till den med vanans makt.

De måste telefonera oaktat de inte ha minsta meddelande af vikt, och välja i största bast en bekant, om hvars befinnande de fråga, blott för att få utlopp för sin telefoneringslust.

Så frestande är telefonen, att den får eljest väl

En eller flera trådlösa/a telefoner kan ansluta sig till en basstation via radiofrekvenssignaler. Telefonen drivs av batterier som laddas via ett eluttag när handenheten befinner sig i sin vagg.

Eftersom handenehetens räckvidd är begränsad och vanligtvis ska handenheten och basstationen befinna sig i samma byggnad. Basstationen har kontakt med telefonnätet via en telefonlinje eller via Voice over IP (VOIP).

En mobiltelefon går på batteri och ansluter sig till markbaserade sändar-/mottagarstationer som i sin tur är kopplat till ett mobiltelefonnät. Det mobila nätverket består av ett nätverk av markbaserade sändar-/mottagarstationer med antenner – som vanligtvis är placerade på torn eller på byggnader – och infrastruktur som ansluter till landbaserade telefonlinjer.

Det första samtalet från en transportabel telefon ägde rum den 17 juni 1946 när det amerikanska företaget Bell System genomförde en säljkampanj riktad till affärsmän. Då vägde en biltelefonenhet omkring 35 kilo och kunde installeras i bagageutrymmet på en personbil.

Den första mobila mobiltelefonen uppfanns av Martin Cooper på företaget Motorola. Man började experimentera under 1950-talet. Den 3 april 1973 ringde Cooper historiens första mobiltelefonsamtal på en apparat som vägde omkring två kilo.

Det dröjde dock till 1983 innan mobiltelefoner började säljas till allmänheten. Omkring år 2000 började smartmobiler med pekskärm säljas.

Smartmobilerna är inte bara telefoner utan även handdator, meddelandehanterare, kamera, tv- och radioapparat, GPS-mottagare, m.m.

uppfostrade personer att bryta mot vanligt bordskicks. Faller det dem in under måltiden in någon likgiltig fråga, räkna de inte för rof att ta till telefonen och ringa upp.

Vill man söka grunden till att tjugonde århundradets barn äro så oroliga, så är det telefonen som bär skulden.

Damerna använda den som ett surrogat för visiter. De sätta sig bekvämt tillrätta och ringa upp den ena väninna efter den andra och underhålla sig med

den halva timmar åt gången. Ett behagligt tidsfördrif!

Småbarn födas nästan med telefontratten för örat. Så snart den lilla kan jollra fram en enda fattig stafvelse, anbringas han eller hon framför telefonen för att säga god morgon till morföräldrarna, till lika stor glädje för båda parterna.

Att skolbarn fråga hvarandra om sina läxor, ja rent af utarbete hela skripta per telefon är ingenting ovanligt.

Så har telefonen så småningom blifvit en vän för litet hvar af oss. Och dock finnes det tillfällen, då

man inte är så förtjust i den. Så kan den störa glädjen i ett samkväm, då den kallar än den ena, än den andra af gästerna. Inte ens värd och värdinna kan känna sig säkra. Ja, de allra minst.

Samma medmänniskor, som eljest skulle vara ytterst generade af att besvära, känna inte minsta hänsyn, när telefonen är medlaren.

Hur ofta ringes icke personer upp just under det de äta middag och det af vänner, som mycket väl känna deras vanor. De passar på vid middagstiden, emedan de äro säkra, att träffa dem hemma.

Framtidsförutsägelse från 1919 om ficktelefoner

Engelska Daily Mirror skämtade 5/3 1919 träffsäkert om den den dag då vi alla har "ficktelefoner" och kan bli uppringda i de mest olämpliga ögonblick:



Källor

Skellefteå Nya Tidning 1860-1907

Skelleftebladet 1887-

Svenska Wikipedia

Engelska Wikipedia

Skellefteå museum

British Cartoon Archive

Diverse webbsidor